

Om kilier

Jeg har nogle gange prøvet at holde kilifisk i mine akvarier, ikke altid med held, men det er dog lykkedes mig at få fiskene til at leve og sætte afkom i verden, så helt tovtlig har jeg da ikke båret mig ad. Jeg har prøvet at kigge en masse litteratur igennem for at finde noget om disse meget farvestrålende fisk og der er godt nok skrevet en hel del både på Dansk og en række andre tilgængelige kultursprog, så derfor vil jeg her prøve på at opsummere hvad jeg har fundet ud af om nogle af disse fisk.

Kilifisk af slægten *Aphysemion* og *Roloffia* lever på savanner og i urskovene i vest Afrika, fra Guinea til Congo. De lever i dybe sumpe og vandhuller der efterhånden er overgroede af vegetation og som i perioder er totalt tørlagte. Også i de mørke skovsøer finder vi disse fisk, de findes altid tæt ved brinken eller på steder hvor flydeplanter breder sig ud over søens overflade, idet de her er beskyttet mod overraskende angreb fra evt. predatorer og her kan de samtidig selv finde deres føde. Denne består hovedsagligt af små insekter der i deres flyve iver er kommet ned på vandets overflade, som regel myg men også deres afkom, larverne. Vandinsekter, fiske yngel og andre små dyr står også på deres menu.

Fisken holder som regel til i et meget mørkt miljø, det er dog ikke altid tilfældet så det er ikke svært at holde dem i vand fra hanen uden at bearbejde vandet med spagnum eller lignende. De elsker dog at gå i mørkt vand, det er derfor altid bedst at komme en del langtrævlet spagnum i vandet, dette kan skaffes i begge vores vildmoser så det bør ikke være det som afholder dig fra at give fisken det ideale miljø. Hvis og når man kommer spagnum i vandet og dette har farvet vandet brunt så bliver man også meget rigt belønnet idet fiskene nu vil vise sig i al deres farve pragt, kan man derud over gøre det sådan at sollyset falder direkte ind på fiskene så kan man ikke finde flottere farve pragt end det man her bliver belønnet med. Det er i øvrigt en fisk som normalt går med sine farver konstant og ikke som mange andre smider disse ved den mindste uro i stuen. Det er meget vigtigt at akvariet er dækket med hel dækkende dæksglas idet disse fisk er nogle sande djævle til at finde den mindste sprække at hoppe ud af akvariet igennem.

Det er et fantastisk flot syn når hannen stiller sig op foran en hun for at kurtisere denne, han vil udspile sine gællelåg og finder til det yderste, samtidig vil han slå med halen og rykke rytmisk med hele kroppen, denne adfærd bruger hannerne også indbyrdes til at fordele rangordenen i stimen. Til slut vil de afgøre evt. stridigheder ved at de to kompetanter bider sig fast i hverandres mund og ryster hinanden, indtil den svagest giver op, disse fisk slår aldrig hinanden ihjel og evt. skader på finder regenerere utroligt hurtigt.

Man skal altid passe på ikke at have store og små arter blandet sammen i det de store nemt kan komme til at betragte de mindre som potentiel foder, dette gælder f.eks. *A. sjoestedti* og *R. Occidentalis* som vil æde mindre arter som f.eks. *A. Exigum* eller *R. Roloffi*, faren bliver dog mindre hvis man lader fiskene vokse op sammen men er ikke tilrådelig. Kilifisk er meget glad for mad så man bør fodre hver dag, og holde en enkelt fastedag i løbet af ugen, en i øvrigt gylden regel som alle akvarister bør følge. Det bedste foder som kilier ved er myggelarver desuden har jeg læst at de skulle være helt ekset med kortvinget bananfluer, desforuden er de meget glad for Cyklops og Dafnier, og ellers alle former for levende foder som kan fanges i vand, som de kan gabe over. Desforuden er de gode til at spise almindelig tørfoder og *Artemia*. Til trods for deres herkomst i det tropiske bør temperaturen ikke være for høj, de glæder sig over temperature på 22 – 23 grader og eger sig fortrinligt til disse små sekskantede akvarier der i de senere år er kommet i handlen, efter min opfattelse er det faktisk den eneste fisketype der kan trives i disse kar. Kilifisk er uheldigvis meget kortlivet og for høje temperaturer korter deres i forvejen korte liv, de lever i snit i ca. 15 måneder. 2,5 år er unik og sker en sjælden gang. De bliver kønsmoden i en alder af 3/4 år til 1 år. De to nævnte arter er nemme at formere, ude i naturen klæber fiskene (ikke årlige arter) æggene fast på alger, trærøder eller lignende, som lege materiale i akvarier er langtrævlet spagnum noget af

det bedste eller også en stor tot javamos. Hvis man nu vil yngle med disse fisk kan man nu enten fjerne forældre fiskene fra akvariet eller fjerne tørven eller mosset og lægge det i et andet akvarium. Der findes to forskellige typer af kilifisk dem der er annuelle og dem der ikke er det, ved de ikke annuelle arter skal æggene behandles således at disse kommer i en form for dvale. Man skal altså med tørven forsigtig presse vandet ud og derefter stille og roligt skille tørven af for at se om æggene er der. Læg derefter tørven i en beholder i to til tre uger og sørg for at tørven er lidt fugtig. Hæld derefter vand over tørven og fyld beholderen. Efter en uge skulle man så kunne regn med at få op til ca. 50 nye logerende, fordelingen ved denne metode er at alle ungfisk klæger samtidig og der er kun en lille risiko for at æggene der ligger for sig selv i spagnumen mugner. Det er dette fænomen der har gjort kilifisken kendt over hele verden, således er der i 60'erne oprettet en klub her i landet hvor medlemmerne sendte æg til hinanden og på denne måde udvekslede forskellige arter, dette selskab er i dag verdensomspændende og har sit hovedcenter i London. De annuelle arter er langt nemmere at have med at gøre idet disse lægger deres æg hvor det passer dem i bunden af akvariet eller den sø de nu befinder sig i, og hvor disse æg nu er lagt der klæger de så og der kommer yngel, simpelt ikke.

Hvis man har en af de sidst nævnte annuelle arter, kan man i et 5 liters akvarium lægge et halvanden cm. Tykt lag spagnum. Selvfølgelig skal akvariet være stører ved de store typer kilier, højden på tørvelaget behøver derimod ikke at være stører, en lille gruppe planter er nyttige af hensyn til hunnerne således at disse kan gemme sig lidt for de meget kåde hanner. En han og to hunner er egentligt meget passende, og så lader man så naturen gå sin gang. Efter et par uger bør man skille hannen fra hunnerne således at disse kan få en hvilepause og komme til hægterne igen, hvis en hun ser meget medtaget ud bør man straks afbryde opdrættet, ellers risikere man at hun bliver likvideret og det er jo ikke det vi er ude på. Selve ægtelægningen forgår ved at hannen kurtisere hunnen og lokker hende hen til yngle pladsen, når parret er kommet hen til denne omslynger hannen så hunnen således kommer fiskene nu til at ligge i et S- formet favntag på bunden eller oven på tørven, når hunnen så slipper æggene fare de to fisk med et ryk væk fra hinanden, ved denne pludselige adfærd bliver æggene så spredt ud over et stører område af tørven, ved hver parring afgives der flere æg. Fisken tager også skyldig hensyn til de klimaforhold der er fremherskende i de områder af verden hvor de oprindeligt kommer fra, og holder i perioder pauser i deres yngle adfærd.

Når æggene er lagt, er modningstiden ikke under 6 uger, i enkelte tilfælde som f.eks. Rolofi Occidentalis, er den over 9 måneder, har jeg læst. Man kan til en vis grad indvirke på udviklingen af æggene ved at opbevare dem køligt i den næsten tørre tørv, en kølig periode på ca. 4 uger ved 16 – 18 grader kan efterfølges af en temperaturstigning, hvorved udviklingen i ægget straks genoptages. Man kan på denne måde nærmest klæge ynglen når man måtte ønske det. Klækningsprocenten er ved denne metode nærmest 100%, når man ser bort fra den del af æggene der altid er ubefrugtet og derfor golde. For at få et stører antal æg kan man i en periode holde hanner og hunner adskilt før man sætter dem til opdræt.